

KURJER LITTEWSKI

w WILNIE dnia 24 Grudnia V. S. R O K U 1810.

S. PETERZBURG V. S d. 14 grudnia. Dnia 12 w rocznicę urodzenia J. J. Mości naymilościwicy ozdobione zostały Carówny Gruzińskie Maria Dawidowna i Katewana Jrakliwna orderami S. W. Męczeniczki Katarzyny 2giey klasy. Generał od infanteryi Xże Łabanow Rostowski mianowany Generał-Gubernatorem w Rydze a Generał od Infanteryi Miloradowicz w Kiiowie—W promocyi rang otrzymał stopień maiora w Enikolskiej artyleryjskiej załodze kapitan Zawadowski.

LONDYN d. 9 grudnia. (z Hamb, Alton, Zusch:) Zdrowie królewskie, podług dziennikow lekarzy, znacznie polepszało dnia 2go 3go i 4go grudnia. Przez wszystkie nocy Monarcha spał spokojnie. D. 6go choroba powiększyła się; wieczorem nie ogłoszono żadnego dziennika. Dnia 7go zgoła nic nie spał. Dnia 8go jeszcze w gorszym był stanie. Zbliża się dzień 14sty grudnia, w którym Parlament na nowo zgromadzony będzie. Rzecz ciekawa, co nastąpi? jeżeli król do tego czasu nie ozdrowieje. Spory na ostatniej sessyi d. 29 wszczęte daley bez porównania posunione bydz maia. Głos królewicza Henryka Xcia Sussex uczynił wrażenie. Powszechność nie cierpliwie oczekuje rozwiązania, iak złożą się interessa naygłówniejsze królestwa? iakie opinie ogłoszone będą w Parlamencie, i iakie strony wyjdą na widok publiczny?

Lord Liverpool odebrał rapport od Lorda Wellington dnia 21 listopada z Cadaxo przysłany: treść jego następną. Dnia 14go w nocy nieprzyjaciel opuścił stanowisko, które utrzymywał przez miesiąc cały. Prawe skrzydło cofało się z Sobral do Alcoentre. a lewe razem ustąpiło z Alenquer do Villa-nova. Dnia 15 całe wojsko fr. oddaliło się do Santarem. Tegoż czasu wojsko sprzymierzone ruszyło za nieprzyjacielem; straż przednia przysłała d. 15 do Alenquer, d. 16 do Azanbuga i Alcoentre a dnia 17 dostała się do Cartaxo. GG. Brent Spencer i Leyth z dywizjami swoimi postępowali z blizka za przednią strażą. Dnia 17 doniosł G. Fane z lewego brzegu Tagu, że nieprzyjaciel po zniesieniu przez wezbraną wodę mostu pierwszego na rzece Zezere, zbudował most drugi i że wysłał wielki korpus z Santarem do Gallego. Azatym G. Hill z korpusem swoim posłany został na statkach rzeką Tagus do Valada. Mocne i niedobyte stanowiska sprzymierzone pod Lizboną, pracą i sztuką półkownika Hetchler i innych inżynierow utwierdzone, zostały opuszczone przez wojska ang:

port: i hiszp: które poszły za nieprzyjacielem.

Dnia 4 Admiralicya ogłosiła, iż odebrała od Admirala Berkieley dowodzącego na Tagu trzy rapporta pod datą dnia 16, 20 i 22 listopada. Pierwsze depesze zawierają że Admirala na prozbę wodza lądowego, posłał 500 maytkow i tyleż morskiego żołnierza na osadzenie stanowiska opuszczonego. Kapitan okrętu Impetueux dowodzi tą brygadą. Dru-gie listy donoszą iż okręty stojące daleko w górze Tagu telegrafami przysłały Admiralowi wiadomość o ustępie nieprzyjaciół, o posłaniu w górę zbrojney flotylli na wsparcie Gła Hill, tudzież o ruszeniu wszystkich szalup dla ułatwienia wojsku naszemu przechodu z iednego brzegu rzeki na drugi. Trzeci rapport oznaymił, że Francuzi zatrzymali się w Santarem obierając nader warowne stanowisko w okolicach tego miasta. Azatym wojsko sprzymierzone zgromadziło się o milę pod tym miastem. Flotylla i szalupy znajduią się w Valada przeciwko stanowisku nieprzyjacielskiemu. Dywizye GG. Hille i Fane przysłały na brzeg lewy Tagu; ostatnia bydz musiała w Santarem oświadczać wielką radość z powodu tych szczęśliwych doniesień o odwrócie Masseny, dodając uwagi, iż lękać się potrzeba woiennych zwrotow. Kiedy nieprzyjaciel bez bitwy, i żadney klęski ustępuje, nierozsądną byłoby rzeczą myśleć iżby dobrowolnie odstępował zyskow kampanii. Kiedy Massena dla uwolnienia Portugallii przedarł się do Lizbony, czyż zechce darmo odstąpić tey chwały? Zapewne nie głód przymusił wodza nieprzyjacielskiego do ustępu; bo są niezbite dowody, iż miał dostatek żywności; znaleziono iey dosyć wiele we wsiach opuszczonych. Lizbona wystawiona w rapportach Masseny za ściśnioną wielkim niedostatkiem żywności odzyskała przez ten ustęp okszerną komunikacją i wielorakie zyski. Wodz tak doświadczony, iakim iest Massena, musi mieć inne widoki, któreby przeważały dziś ofiarowane nam pożytki. Nieznamy jeszcze prawdziwey przyczyny iego odwrótu: to pewna że głód nieprzymusił do tego. Jednak Lizbona oswobodzona! Na początku kampanii Lord Wellington ustępował od granic hiszp: dla zbliżenia się do swoich posiłkow; może dziś Massena chce połączyć się z Glem Drouet: ta tylko zachodzi różnica między dwoma odwrótami; że wojsko angielskie było przymuszone ustępować od Almeidy; wojsko zaś francuzkie mogło bezpiecznie czekać na posiłki pod Lizboną. Bydz musi iakaś przyczyna

czyna: może Massena chce przyspieszyć zdobycie twierdzy Abrantes i połączenie się z Generałem Mortier, przeciwko któremu dziś ieden tylko Balestros z 4ma czy 5ciu tysiącami stoi. Te widoki zdają się obiaśniać odwrót Masseny z pierwszego stanowiska; lecz mogą być inne przyczyny, których dziś ani przewidujemy ani poymuiemy. Niektórzy rozumieją że przeprawi się przez Tagus i brzegiem południowym pójdzie do Lizbony. Czas odkrycie tajemnicę i wszelkie wątpliwości obiaśni.

Okrety z Oceanu przybyłe przyniosły wiadomości o spisku strasznym na wyspie Gwadalupie. Rząd rozkazał oddalić się wszystkim ludziom podeyrzanym niemającym żadney professyi. Na początku października w Point a Pitre pochwymano na ulicach podeyrzanych i do więzienia zaprowadzono. Wkrótce skazano na wygnanie 50 osob; między temi znajduje się 20 najbogatszych osadników—Z wyspy fr. wyszły 3 eskadry na morze: jedna popłynęła do odnogi Bengalskiej, druga krąży koło Madagascar, trzecia udała się do Mozambique na zajęcie osad portugalskich na brzegach Afryki. Pierwsza składa się z 3ch fregat Manche, Venus, i Entreprenante; w drugiej są fregatki Belona Minerva i sloop Victor—Potęga nasza na morskach Indyjskich wysłała eskadry przeciwko nieprzyjaciłom. Wyprawa nasza na morze Perskie została nieskuteczną: znacznie silniejszą powiększyła się siła Arabow i Persow na tym morzu: te statki zadają wielkie szkody handlowi naszemu—Chinczykowie w odnodze Tonquin odnieśli znakomite zwycięstwo nad rozbojnikami wysp Maryańskich, złodziejskimi i w niedługim czasie bardzo nieprzykrzali się Chinczykom—Mandaryni, to jest wielkorządcy prowincyi państwa Chińskiego oskarżyli misyonarzy Jezuitow o spisek przeciwko Cesarzowi, i 5ciu poszło do aresztu.

WIEN d. 10 grudnia. (z Berl. i Prag: Hamb;) Pisma nasze nieprzestają opisywać interessow skarbowych monarchii austr. Ani prace Grafa Wallis, ani starania Cesarza, nie niemoże podnieść ceny bankocetli. Zwinięcie 3cich batalionow, zastanowienie fabryki papierowych pieniędzy; ogromny podatek 10tey części wszelkiego majątku; sprzedaż dóbr kościelnych w Austrii; nie dotąd niemogło przywrócić ceny ani zatrzymać upadku. Dnia 5go tego miesiąca za 100 ryńskich w gotowiznie płacono papierami 1240 ryńskich; a za jednego dukata 57 ryńskich. Wojsko, które nieskończenie wiele cierpiało na tey zmianie, odbiera dziś żołd czworaki. Nikt dociec niemoże tajemnicy takiego upadku wiary publiczney, kiedy wszyscy pamiętają że po traktacie wiedeńskim ledwo 300 za 100 płacono. Na pomnożenie klęsk, namnożyły się w kraju złodziejstwa i rozboje: bandy łotrówkie Schinderhannes i Hassel w Westfalii uformowane; rozszerzyły się od Renu do Elby i Dunaju. Bankructwa kupców miast niemieckich pozawodziły bankierow naszyh. W ostatnich dniach zdarzyły się u nas bankructwa podobne i lękają się wielu

innych znaczniejszych. Samobóystwa zdarzają się teraz częściej aniżeli kiedykolwiek dawniej. Z niecierpliwością oczekuje publiczność wyroku, który ma wkrótce być ogłoszony: będzie zastosowany do okoliczności terażniejszych. Tym czasem wkradły się w obrót publiczny niewyrachowane wybiegi lichwiarskie. Niedawno rozeszła się pogłoska że skarb cesarski na dzwignienie finansow zabierać ma wszystkie sprzęty srebrne i złote od prywatnych, bez żadney opłaty i nadgodny. Wkrótce ta wieść stała się powszechną i panującą wiadomością. Z niezwyčajnym więc pospiechem cisną się wszyscy do Mennicy chcąc się pozbyć zapasow srebra i złota przed ogłoszeniem wyroku, za cenę ustanowioną. Rząd niemogąc wystarczyć natłokowi wydał ogłoszenie, że skarb niemoże podług terażniejszego kursu kupować metallow słabszych, że odtąd płacić będzie za srebro i złoto nie podług ceny papierow, ale podług poprzedniego ich kursu, iak gdyby one po 600 za sto chodzą. Azatym skarb zapowiedział iż zostawie się do woli prywatnych nieść metalle do mennicy i przyjmować bankocetle w 600 procentach, albo czekać polepszenia kursu. Po tey urzędowey odezwie upadła wieść pierwsza, a rozeszła się natychmiast druga że powszechna cena bankocetli ustanowiona jest na 600 za 100: wszyscy więc tłoczy się zaczęli do żydow dla wymiany złota i srebra w rozumieniu, że bankocetle idą w cenę a gotowizna upada: poprzedawano zatym i pokupowano dukaty po 30 ryńskich lecz wkrótce pierwsi ubolewać musieli nad swoją niewdzięcznością a drudzy zrobili sobie fortunę. Wobec w przeciągu dwóch dni kurs bankocetli stanął na 1200 a dukat odzyskał cenę 51 ryńskich.

Po ogłoszeniu w monarchii naszey, że sekwestr z dóbr poddanych ligi reńskiej zniesiony, że wielka droga handlowa z Turcyą dla Włoch Niemiec i Francyi przeniesiona do Illiryi, obwieszczono teraz że, na skutek traktatu Wiedeńskiego, wszyscy Francuzi, Piemontczykowie i Wenecyanie muszą opuścić służbę i kraie austr. na wezwanie rządu fr, że Cesarz za ich długoletnie wysługi i doświadczoną gorliwość naznacza im pensye stosowne do ich rangi, aż do czasu, w którym otrzymają nowe urzędy za granicą—W Offen odprawił się publiczny ze wszelkiemi honorami w obecności AK. Palatyna pogrzeb Feldmarszałka wojsk austr. Hrabiego węgierskiego Alwinzy—Od granic tureckich przychodzą ce wiadomości tchną wszystkie duchem pokoju. Ottomanie poniosłszy wielorakie klęski odstąpili uporu skłaniając się do myśli spokojniejszych. Mówią że już wyznaczone miejsce na kongres, i że posłowie niektórych mocarstw tam przybędą. Szerząca się gwałtownie w Syrii sekta Vechabitow, która pogromiła Baszow Bagdadu i Damasku, woyna Bełow egipskich przeciwko Baszy Kairu, iak twierdzą, przez anglikow wzbudzona, zmusza Portę do szrodkow na utrzymanie monarchii i odwrócenie grożącej burzy. Dywan miał uczynić ostre wyrzuty posłowi ang. za wojnę egipską.

PARYZ d. 12 grudnia. (z Paryz, Franc,

Hamb:) Zewsząd przychodzą wiadomości o uroczyściach z powodu stanu Imperatorowej Ludwiki. Senat włoski przysłał deputacyą na powinszowanie szczęśliwej nadziei. Pierwszy rabin i kawaler legii honorowej Cologna ustanowił dla izraelitow modlitwę o naysympatyczniejsze rozwiązanie Ludwiki—Dnia 25 listopada w departamencie Loary, niedaleko Orleans, w gminie Charsoville spadły z powietrza trzy kamienie w rozległości jeden od drugiego o ćwierć mili; najmniejszy waży 20 funtów, a największy 40; spadły wszystkie z taką mocą, że głęboko w ziemię wbiły się. Przed ich upadkiem widziano na powietrzu kulę ognistą rzucającą wielkie światło. Do osobliwości dzieł natury należy roślina odkryta na wyspie holl. Jawie w Indyach, Epidendron nazwana, która, zawieszona na powietrzu bez ziemi wody a nawet i światła, długo żyje i kwitnie, oraz nayprzyjemniejszy zapach wydaie.

Wyrok Napoleona d. 19 października wydany wszędzie swój skutek bierze. W Bordeaux, Gand, Dieppe, Fecamp Moguncyi spalono wielkie zapasy towarow ang. Z Gdańska donoszą o zdobyciu, 5 okrętow ang. z towarami ang i produktami osadowemi. Jeden okręt płynął pod flagą Papenburską, i niósł 260 pakow axamitu, 150 pakow nankinu, 88 skrzyń cukru, wiele przędzy bawełnianey, drzewa farbierskiego it. d. Na tym okręcie znaleziono papiery, które oczewiście pokazują, iakich sposobow używają anglicy do prowadzenia kontrabandy: one wyświecają że mniemane okręty obojętne są prawdziwie utaione angielskie: one przekonują iak słuszne było podeyrzenie o papierach tych okrętow, którym Anglia pozwałała żeglować po morzu. Dosyc jest wziąć towary ang. i fałszywe świadectwa Londyńskie, (co oboje znaczny zysk przynosi rządowi ang) ażeby okręt miał początek i przeznaczenie upodobane. Tak okręt pomieniony Papenburski Lucia miał papiery, które dowodziły że wyszedł z portow Norwegii, że był w Amszterdamie, lub w Ameryce i że ztamąd płynie. Znaleziono także na nim instrukcyą po niemiecku na ang. papierze d. 25 września w Londynie pisaną w słowach. „Instrukcyja dla Remmer Hendricks kapitana okrętu Lucia żeglującego pod flagą Papenburską. Ten okręt uzyskawszy papiery z flotą popłynie. Mieć będzie dwoikacie papiery. Jedne okazujące że wypłynął z Christianzand do Amszterdamu, po towary prowadzić się mające do Memla lub Królewca. Świadectwo obok tego będzie że okręt trafił do kupcow Bransberg i Com. w Amszterdamie. Drugie papiery z Charlestown z Ameryki okazujące że okręt tam przybył i wziół ładunek do Memla albo Królewca. Lud okrętowy powinien bydz dobrze nauczony, ażeby na examinach niepowiedział sprzeczności. Stosownie do tego na okręcie będą pisane dwa dzienniki.

Od brzegow morza północnego donoszą o nowym rodzaju barbarzyństwa rządu ang. Dnia 1. października wyrzucili na te brzegi 500 nieszczęśliwych Francuzow, Hollendrow, Włochow, Polakow, Duńczykow, Austryakow, Węgrow, Sasow, i innych poddanych ligi reń-

skiej. Złudzeni obietnicami, lub niesłychanym gwałtem, będąc w niewoli, przymuszeni, krew swoją przeleli za sprawę Anglii. Kiedy wiek, trudy wojenne, głębokie rany, i kalectwo już niepozwalaly im daley służyć skutecznie, rząd ang. zamiast słusznie należney nadgrody wtoczył tych invalidow na mały statek, i bezładnego opatrzenia w strasznych łachmanach na ląd wyrzucił. Pomarliby wszyscy z głodu, gdyby litość obywatelow i ludzkość ich niewsparła; każdy odesłany został do swojej oyczyzny, pelen gniewu przeciwko rządowi angielskiemu.

HAMBURG 19 grudnia. (z Hamb: Zusch Alton:) Zewsząd przychodzą wiadomości o paleniu rękodziel ang i o protestacyi wexlow. W Cuxhawen spalono na 200,000 frankow. W Lipsku ogień pochłonał 50,000 talarow. Większe daleko summy spłonęły w Tryescie, Fiume, Gorycyi, i w innych miastach Illiryi; oraz w Saltzburgu, Manheimie, i innych miastach ligi reńskiej—Miasto nasze, Bremen, Libeka, Gdańsk i inne nadmorskie zaciągają do służby Imperatora fr na morzu Bałtyckim i Północnem, maytkow zdatnych i doświadczonych. Z niedostatku ochotnikow, przymus będzie użyty—Od brzegow Menu pod dniem 12tym grudnia donoszą o rozchodzącej się wieści o podróży nastąpić mającej do Paryża Arcy Xcia Karola i A. X. Ferdynanda następcy tronu austr.

Król westfalski wydał kilka wyrokow, po większej części względem administracyi skarbowey. Jednym wezwał mieszkańcow do złożenia przymuszoney pożyczki 10 milionow, nieuwalniając żadney klasy, oprócz iednych instytutow edukacyynych. Drugim wyrokiem zniósł opactwa, przeorstwa i inne fundusze, które niesłużą prosto przedmiotowi oświecenia publicznego: na wstępie tey ustawy rzekł monarcha, że zbiegiem okoliczności, i zmianą systematu powszechnego na lądzie, przeszłe fundusze straciły swoy zamiar i stały się całkiem niepotrzebne, że ich użycie na zasilenie potrzeb królestwa daleko będzie pożyteczniejsze dla towarzystwa. Trzecim wyrokiem rozkazał, ażeby wszyscy właściciele, biletow na ukaziciela wierzycielom kraiu Hannowenskiego służących, przynosili one do rewizii wyznaczoney kommissii pod utratą. Izraelici Westfalscy nabierać zaczynają pewney stałości i powagi. W rocznicę urodzin króla składali powinszowanie. Prezydent konsystorza na pochwałę Hieronima Napoleona rzekł „Dzisiejszych czasow sprawiedliwość skruszyła przeszło stuletnie kaydany, dziś lud Izraela wzniesiony do godności człowieka. Minęły czasy niewoli naszej: minęły; i te w których wolność i równość była próżnym echem i słów igraszką; dziś bogaty i ubogi, szlachcic i rolnik, rycerz i duchowny, prawdziwie są równi pod Kodexem Napoleona. Dziś Izraelita ma swoją oyczyznę: dziś iey stał się prawdziwym synem: iedni handlują, drudzy rolę uprawiają, inni bracia tych swobod bronią. Wielki Boże! którego moc przechodzi wszystkie potęgi swiata, iak ocean w porównaniu do kropli, który iednym skinie-

niem podnosisz i do upadku nachylasz najliczniejsze zastępy, iak wiatr północny miota słabą trzcina! zachoway Hieronima Napoleona szczęśliwie nam panującego monarchę; day iemu cnotę Dawida, mądrość Salomona, a dobroć Korego obsypuy cały dom Napoleona dobrodziejstwami bez liczby, iak wiosna przybiera w liście i kwiaty albo iak jesień obdaruza owocami ziemię Chananeyską!

Wiadomości ze Szwecyi donoszą o czynney wojnie, między tém państwem a Anglią. Okręty Brytanii W. zabrały wiele staków szwedzkich, które do portow oyczystych płynęły, lub z nich wychodziły. Szczęściem że zima oddaliła flotę nieprzyjacielską z morza Bałtyckiego; pod Gothenburgiem tylko zostało 9 okrętow liniowych—Królewiczowa szwedzka na dzień 16sty ma stanąć w Koppenhadze; w świecie swojej ma 50 osob. W Helsingborgu wszystko jest przygotowane na iey przyjęcie—Pisma Sztokolmskie ogłosiły list Karola 15 do Grafini Piper pisany z oświadczeniem żalu z powodu smutnego zgonu iey brata Grafa Fersena, z wyrażeniem ukontentowania, iż proces okazał iego niewinność; zakończony słowami pociechy. Odpowiedź Grafini z zamku Waxholm przysłana wyraża całą wdzięczność za oddaną sprawiedliwość, najwyższą boleść nad stratą, i nakoniec postanowienie pędzenia reszty dni życia w oddaleniu od miejsca okrutnego mordu.

R Z Y M 2 grudnia. (z Frankf Baren :) Rozgłoszone wieści o zarazie na brzegach hiszp: okazały się przesadzone. Podług nowych doniesień, zaraza nierozszerzyła się za Malagę i Kartagenę, i dotąd w Katalonii nieokazały się żadne znaki tej choroby—GD. Sevaroli przybyły z Barcellony od korpusu wojska włoskiego 6500 ludzi wynoszącego doniosło najlepszym sprawieniu się Włochow i Neapolitańczykow. Oddał na dowod ich mężstwa Vicekrólowi list Marszałka Macdonald pełen pochwał waleczności żołnierza włoskiego—W Królestwie neapolitańskim okazały się kupy łotrow, którzy uwolniwszy się z galer popętniać zaczęli rozboje w górach Appeninu Gwardye narodowe ruszyły na ich poskromienie. Jeden z naczelnikow iedney gromady Baron Botiglieri schwytany i na śmierć osądzony, na rusztowaniu otrzymał przebaczenie za wdaniem się żony i dzieci, które upadły do nog królowey wzbudziły politowanie—Joachim Napoleon wyjechał do prowincyi Layora—Jeden generał francuzki na wyspie Ischia wzięty w niewolę i teraz z Malty na słowo honoru uwolniony, doniosł iż ta wyspa tak jest przeładowana towarami ang; że ostatnia flotta nieznalazła miejsca gdzieby złożyć mogła swoy ładunek.

W A R S Z A W A d. 25 grudnia. (z Warszawskiej i Hamb :) Królowa Saska, podług wiadomości z Drezna pod dniem 12 grudnia, zachorowała—Do dworu saskiego przybyły poseł westfalski Symeon złożył Królo-

Za Pozwoleniem Cenzury Wileń—W Drukarai Redakcyi Kuryera Litt.

wi listy wierzytelne.—Dnia 25 Stolica naszą obchodziła rocznicę urodzin Fryderyka Augusta. Stokrotne wystrzały z harmat z wieczora i z rana, parady wojska, uroczyste nabożeństwo, oświecenie miasta, otwarty bezpłatnie teatr, tysiączne okrzyki ludu, były holdem należnym dla cnot, starań, sprawiedliwości i ciągłej pracy o dobro xięstwa Fryderyka Augusta—Listy prywatne donoszą iż goniec z Paryża do Gdańska wysłany przyniósł wyrok Imperatorski pozwalający wywozić zboże do Szwecyi za opłatą dukata od łasztu—Na nowo ogłoszono w xięstwie naszym wyrok Fryderyka Augusta d. 19 marca 1809 w Warszawie podpisany w celu ażeby rolnictwo fabryki, rzemiosła, i wszelki przemysł mogły być przyprowadzone do stanu najlepszego. Wszyscy wprowadzający się i osiadający w kraiu są oddani szczególney opiece rządu; uwolnieni są na lat 6 od opłaty czynszow popisu wojsk owego i wszystkich ciężarów publicznych.

Kiedy świat uwielbia systemmat Kopernika, kiedy rodacy przeięci słusznem podziwieniem dla swojego Astronoma stawiają monument w Toruniu: kiedy o zaszczyt iego oyczyny spor zachodzi, JP. Herman w Szwaycarach wydrukował pismo pod tytułem „Grob Kopernika „ W nim dowodzi że kula ziemna jest nieruchomą, że słońce iey służy, że wszystkie fenomena z obrótu ziemi dziennego koło własney osi i rocznego koło słońca, dotąd wywodzone, są skutkiem przyczyn naturalnych—W Paryżu wyszło z druku dzieło przepyszne o Egipcie. Rządowi kosztowało półtrzecia miliona frankow. Jeden exemplarz przedaie się po 3600 liwrow, na papierze zaś welinowym po 4500. Do tego dzieła należy jeszcze atlas wojskowy z 51 karty, lecz te nie są wygotowane. Wszystkie zabytki starożytności tego kraiu; pięknie są zrysowane i tłumaczeniem obiasnione—W Lipsku znaleziono sposob drukowania kart geograficznych na batyscie farbą tak tęgą, że mycie nieszkodzi—JP. Cotta ogłosił iż ma sposob drukowania na kamieniach.

W I L N O 25 grudnia. Publiczność tuteysza ciekawie ogląda figurę woskową kobiety brzemiennej z Florencyi przywiezioną. Anatomicy uznali iż chcący poznać skład wewnętrzny człowieka nabędzie wielkiego wyobrażenia ią exeminuując. Każdy bez wstępu widzi w kolorach naturalnych i prawdziwey postaci wszystkie części budowy naszey. Pozdęciu pokrycia piersi i brzucha, widać, naczynia które mleko wyrabiaią, arterye i żyły, które krew do serca pędzą i z niego prowadzą do wszystkich części; daley muszkuły, żebra i kiszki, potym pluca narzędzia oddechu. Dalszy rozbiór okazuje skład serca, wątroby, żolci, kanałow kędy pokarm idzie, 2 wielkie arterye, i początek życia człowieka. Wszystko myśl napęlnia podziwieniem, iak liczne i drobne części z sobą dziwnie połączone utrzymują massę naszą! Wznosi się umysł do Stwórcy zważając obraz dzieła niepojętey mądrości!